

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საჯარო სამართლის იურიდიული პირი
გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქ.თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზ. №150 ტელ.: +995 32 243 95 03; ფაქსი: +995 32 243 95 02

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა

N 163/ს
27/06/2022

163-21-4-202206271633

ჩოხატაურის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებში, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მდ. ბახვისწყალზე, 10,9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე „ბახვი 1 ჰესის“ და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის (ს.კ 404591394) მიერ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში წარმოდგენილია ჩოხატაურის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებში, მდ. ბახვისწყალზე, 10,9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე „ბახვი 1 ჰესის“ და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში შეიქმნა საექსპერტო კომისია და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია განთავსდა სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდებზე, ოზურგეთის და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტების ვებგვერდებსა და საინფორმაციო დაფებზე და მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე, ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში შედგენილია შპს „გამა კონსალტინგის“ მიერ.

2020 წლის 11 დეკემბერს შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მიერ, სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარდგენილ იქნა ჩოხატაურის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებში, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მდ. ბახვისწყალზე, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე „ბახვი 1 ჰესის“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შედეგად დადგინდა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (სკოპინგის დასკვნა N29 – 10.06.2021).

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტი ითვალისწინებს მდ. ბახვისწყალზე ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობას ზღვის დონიდან 1735-1383 მ ნიშნულებს შორის არსებულ მონაკვეთზე. საპროექტო ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურული ობიექტებია: სათავე ნაგებობა, სადაწნეო მილსადენი, ჰესის შენობა და 110 კვ. ძაბვის ქვესადგური. პროექტის თანახმად, **ჰესის დადგმული სიმძლავრე იქნება 10,9 მგვტ.** ასევე, გათვალისწინებულია მისასვლელი გზების მოწყობა, ჯამური სიგრძით 8364 მ. უახლოესი საცხოვრებელი სახლი ჰესის ინფრასტრუქტურიდან (სამშენებლო ბანაკი 1) დაშორებულია 650 მეტრით, ხოლო სათავე ნაგებობიდან - დაახლოებით 1,2 კმ-ით. ჰესის სათავე ნაგებობა, ბახმაროს საკურორტო ზონის საზღვრებიდან დაახლოებით 2.5 კმ-ის დაშორებით მდებარეობს.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის პარამეტრებისა და განთავსების ადგილების ალტერნატივები. ანგარიშში განხილულია ჰესის ტიპის, სათავე ნაგებობის, სადერივაციო სისტემის, სამშენებლო ინფრასტრუქტურის განლაგების, ძალური კვანძის და საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი გზების მარშრუტების ალტერნატივები და არაქმედების ალტერნატივა. გზმ-ის ანგარიში მოიცავს განხილული ალტერნატივების ანალიზს და ერთმანეთთან შედარებას გარემოსდაცვითი, ტექნიკური და სოციალურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის ტიპის შერჩევა განხორციელდა ადგილობრივი ტოპოგრაფიული, ჰიდროლოგიური, გეოლოგიური, სეისმური, გარემოსდაცვითი, ტექნიკური და სხვა მონაცემთა ანალიზის საფუძველზე და შერჩეულ იქნა ჰესის მოწყობის სქემა, სადაც დაწნევა შეიქმნება ჰიფსომეტრიული (სიმაღლეების) სხვაობათა გამოყენებით.

რაც შეეხება სათავე ნაგებობას და მის ადგილმდებარეობას, გზმ-ის ანგარიშში განხილულია 4 ალტერნატიული ვარიანტი. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების შედარებით დაბალი რიკებიდან გამომდინარე, ასევე, სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის პროცესში გამოთქმული შენიშვნების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა მე-4 ალტერნატიულ ვარიანტს, რომლის მიხედვით მოეწყობა **დაბალზღურბლიანი (4,4 მ სიმაღლის) ბეტონის დამბა გვერდითი წყალმიმღებით.** დამბის სიმაღლისა და მდინარის კალაპოტიდან გამომდინარე, შეიქმნება მცირე შეგუბება, **სარკის ზედაპირის ფართობით 2400 მ² (0,24 ჰა).**

რაც შეეხება სადერივაციო სისტემის ტიპის ალტერნატივებს, გზმ-ის ანგარიშში განხილულია სათავე ნაგებობიდან ჰესის შენობამდე წყლის მიწოდების მეთოდები. წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, ღია სადერივაციო არხის მოწყობის შემთხვევაში, არხის გაყვანა უნდა განხორციელდეს მდინარის ხეობის მაღალ ნიშნულებზე, რაც თავის მხრივ დაკავშირებული იქნება ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების მაღალ რისკებთან, კერძოდ: ადგილი ექნება გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების და მცენარეული საფარის დაზიანების მაღალ რისკებს, რაც ასევე გამოიწვევს ცხოველთა საბინადრო ადგილების დაზიანებას და ჰაბიტატების ფრაგმენტაციას. სადერივაციო გვირაბის გაყვანის შემთხვევაში ადგილი ექნება დიდი რაოდენობით ფუჭი ქანების წარმოქმნას, რომლის დასაწყობების პირობები შეზღუდულია საპროექტო არეალში. გარდა

ამისა, ხეობის რთული რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე, არხის და გვირაბის მოწყობა დაკავშირებული იქნება ტექნიკურ სირთულეებთან. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უპირატესობა მიენიჭა სადაწნეო მილსადენის მოწყობას, საკვლევი ტერიტორიის გარემო-პირობებისა და ტექნიკური უპირატესობის გათვალისწინებით.

რაც შეეხება მილსადენის დერეფნის ალტერნატივებს, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია 4 ალტერნატივა. მისლადენის დერეფნის შერჩევისას გათვალისწინებულ იქნა ადგილობრივი რელიეფური, ბიოლოგიური და გეოლოგიური პირობები, საავტომობილო გზის და მილსადენის დერეფნის მოწყობასთან დაკავშირებული საკითხები და უპირატესობა მიენიჭა მე-4 ალტერნატიული ვარიანტს, რომლის მიხედვით, სადაწნეო მილსადენი გაივლის მდინარის მარცხენა სანაპიროს ფერდობზე, რომელიც მარჯვენა სანაპიროსთან შედარებით, უფრო სტაბილური გეოლოგიური პირობებით გამოირჩევა და მცენარეულ საფარზე ზემოქმედების რისკი შედარებით ნაკლებია.

გზმ-ის ანგარიშში განხილულია ბახვი 1 ჰესის სამშენებლო უბნებზე მისასვლელი გზების მოწყობის ალტერნატივები. პროექტით დაგეგმილია სათავე ნაგებობასა და ძალურ კვანძს შორის მისასვლელი გზების მოწყობა ზედა და ქვედა ბიეფიდან. ჰესის ზედა ბიეფში მისასვლელი გზის მოსაწყობად განხილულია ორი ალტერნატიული ვარიანტი. პირველი ვარიანტის მიხედვით, სათავე ნაგებობამდე მისასვლელი საავტომობილო გზა დაიწყება კურორტ ბახმარომდე მისასვლელი გზიდან, თუმცა კურორტის ტერიტორიაზე გამავალი გზის გამოყენება არ მოხდება. კურორტამდე მისასვლელი ასფალტირებული გზიდან, გამოყენებული იქნება საპროექტო სათავე ნაგებობისკენ მიმავალი არსებული გრუნტიანი საავტომობილო გზა, რომელიც გაფართოვდება/რეაბილიტირდება. არსებული გზა გრძელდება პირველ სამშენებლო ბანაკამდე, რის შემდეგაც დაგეგმილია სათავე ნაგებობამდე მისასვლელი ახალი გზის მოწყობა სიგრძით 1256 მ. მნიშვნელოვანია, რომ საპროექტო გზის დერეფანში მცენარეული საფარი წარმოდგენილია მხოლოდ სათავე ნაგებობის მიმდებარე მონაკვეთზე და შესაბამისად, ბიომრავალფეროვნებაზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი. მე-2 ვარიანტის მიხედვით, საავტომობილო გზის მოწყობა განხილულია კურორტ ბახმაროს ტერიტორიაზე გამავალი გზის გამოყენებით, საიდანაც გზა გაგრძელდება მდ. ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროს ფერდობზე გამავალი გრუნტიანი საავტომობილო გზის დერეფანში. არსებული გრუნტიანი გზის სიგრძე შეადგენს დაახლოებით 2 კმ-ს, რომლის მარშრუტი მთავრდება მდინარე ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროსთან, საიდანაც დაიწყება მოსაწყობი გზა, რომელიც რამდენჯერმე გადაკვეთს მდ. ბახვისწყალს და ბოლოს მარჯვენა სანაპიროს მხრიდან დაუკავშირდება სათავე ნაგებობის ტერიტორიას. აღნიშნული ალტერნატიული ვარიანტის ძირითად ნაკლად ჩაითვალა, პროექტის მიზნებისათვის საჭირო სატრანსპორტო საშუალებების კურორტის ტერიტორიაზე მოძრაობა, რაც გაზრდილი სატრანსპორტო ნაკადების გამო, გავლენას მოახდენს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, აკუსტიკურ ფონზე და მოძრაობის უსაფრთხოების რისკებზე. გარდა აღნიშნულისა, საავტომობილო გზა რამდენჯერმე გადაკვეთს მდ. ბახვისწყლის კალაპოტს და საჭირო იქნება რამდენიმე სახიდე გადასასვლელის მოწყობა, რაც მდინარის წყლის ხარისხზე და წყლის ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების დამატებით რისკებთან იქნება

დაკავშირებული. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უპირატესობა მიენიჭა პირველ ალტერნატიულ ვარიანტს, რადგან აღნიშნული ვარიანტის შემთხვევაში არსებული და საპროექტო გზები მდებარეობს კურორტ ბახმაროს სარეკრეაციო ზონის საზღვრების გარეთ, საკურორტო ზონაში ტექნიკის და სატრანსპორტო საშუალებების მოძრაობას ადგილი არ ექნება და შესაბამისად ზემოქმედება მოსალოდნელია არ არის. ჰესის ძალურ კვანძთან მისასვლელი გზის მოწყობა დაგეგმილია არსებული სატყეო გზის გამოყენებით. აღსანიშნავია, რომ არსებული სატყეო გზა, რთული რელიეფისაა და არადაამკმაყოფილებელი ტექნიკური მდგომარეობის გამო, საჭიროებს რეაბილიტაცია/რეკონსტრუქციას. არსებული გზიდან ბახვი 1 ჰესის ძალურ კვანძთან მისასვლელად განხილულია ორი ალტერნატიული მარშრუტი. გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების რისკების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა პირველ ალტერნატიულ ვარიანტს, რადგან შერჩეული დერეფანი გაივლის გეოდინამიკური პროცესების თვალსაზრისით, შედარებით სტაბილური რელიეფის ფარგლებში და საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარების რისკები არ იქნება მაღალი. ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების თვალსაზრისით, ალტერნატიული ვარიანტები დაახლოებით იდენტურია.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტროს მოთხოვნის (2022 წლის 18 მარტის N2627/01 წერილი) შესაბამისად, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა წარმოადგინა დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ დამატებითი (დაზუსტებული) ინფორმაცია, რომელიც მოიცავდა: დამატებით საინჟინრო-გეოლოგიურ საკითხებს; თევზსავალის დეტალურ ჰიდრაულიკურ გაანგარიშებებს; სალექარის და წყალსაცავის გარეცხვის რეჟიმებს; მდ. ბახვისწყლის წყლის დონეებისა და ხარჯებს შორის დამოკიდებულების მრუდებს; ბიომრავალფეროვნების კვლევებთან და შესაბამის შემარბილებელ/საკომპენსაციო ღონისძიებებთან დაკავშირებით დაზუსტებულ ინფორმაციას, ასევე ეკოლოგიური ხარჯის და წყლის საკმარისობის დამატებით დასაბუთებას; კუმულაციური ზემოქმედების დამატებით შეფასებას, მათ შორის მდ. ბახვისწყალზე არსებული ჰესების ოპერირების და დაგეგმილი ჰესების მშენებლობით წყლის შემცირების გამო ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების თვალსაზრისით; თევზამრიდზე და მის ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხებს, ხარჯსარგებლიანობის ანალიზს და სხვა საკითხებს; აღნიშნული დამატებითი ინფორმაცია კანონმდებლობით დადგენილი წესით ასევე განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ბახვი 1 ჰესის სათავე ნაგებობის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ბახვისწყლის და ე.წ „ბაისურას ღელის“ შესართავის ქვედა დინებაში, შემდეგ GPS კოორდინატებზე: X-275290; Y-4638195. ჰესის სათავე ნაგებობის შემადგენლობაში იქნება უქმი წყალსაგდები, წყალმიმღები, გამრეცხი რაბი, თევზსავალი და სალექარი.

სათავე ნაგებობაში გამოყენებული იქნება ბეტონის დამბა გვერდითი ტიპის წყალმიმღებით, რომელიც გათვალისწინებულია 4 მ³/წმ წყლის ხარჯის მიღებაზე. წყალმიმღებში გამოყენებული იქნება 2 ერთეული ღიობი (ზომებით 2.5X1.2 მ), რომლებიც აღიჭურვება წვრილი ჰორიზონტალური გისოსებით. შეტივნარებული ნატანისაგან გაწმენდის მიზნით, წყალმიმღების გისოსებთან მოეწყობა ჰორიზონტალური საწმენდი

მოწყობილობა. დამბის სიმაღლე საძირკვიდან იქნება 8,50 მ, ხოლო მდინარის კალაპოტიდან - 4,40 მ. დამბის თხემის ნიშნული იქნება ზღვის დონიდან 1731,95 მ, ხოლო წყლის ნორმალური შეტბორვის დონის ნიშნული - 1731,70 მ (კატასტროფული შეტბორვის ნიშნულია 1747 მ). **სათავე ნაგებობასთან, დაგუბებული წყლის სარკის ზედაპირის ფართობი იქნება 2400 მ² (0,24 ჰა).** მდინარის კალაპოტის თავისებურებისა და დამბის სიმაღლის გათვალისწინებით, დაგუბებული წყალი (სიღრმე 2-3 მ) არ გასცდება მდინარის აქტიურ კალაპოტს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სათავე ნაგებობაში დაგეგმილია თავისუფალი გადადინების წყალსაგდების გამოყენება, სადაც გადადინებული წყლის ენერჯის ჩაქრობის მიზნით, გათვალისწინებულია 18,55 მ სიგრძის რკინაბეტონის კონსტრუქციის ჩამქრობი ჭის მოწყობა საპროექტო დამბის ქვედა ბიეფში. დამბის ზედა ბიეფში აკუმულირებული ნატანის გარეცხვის მიზნით, მოეწყობა გამრეცხი რაბი, რომელიც აღჭურვილი იქნება 4,1 მ სიმაღლის და 2 მ სიგანის მქონე გამრეცხი ფართით. გამრეცხი რაბის მაქსიმალური გამტარობა იქნება 37 მ³/წმ.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, წყლის ნატანის დალექვისთვის, მდ. ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროზე მოეწყობა რკინაბეტონის კონსტრუქციის, სამკამერიანი სალექარი (საპროექტო ხარჯით - 4 მ³/წმ), რომლის სიგრძე იქნება 67,1 მ, სიგანე 10,7 მ, სიმაღლე - 6,8 მ. აღნიშნული სალექარი გამოიყენება 0,2 მმ დიამეტრის ნაწილაკების დასალექად.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის ზედა და ქვედა ბიეფებს შორის თევზის გადაადგილებისთვის, გათვალისწინებულია საფეხურებიანი ტიპის თევზსავალის მოწყობა, რომელიც დაპროექტებულია მდ. ბახვისწყლის საკვლევ მონაკვეთზე მობინადრე ნაკადულის კალმახისთვის ხელსაყრელი პირობების შესაქმნელად. ჰესის მიერ გასატარებელი ეკოლოგიური ხარჯი შეადგენს 0,29 მ³/წმ-ს (აღსანიშნავია, რომ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, საპროექტო მონაკვეთზე 0,29 მ³/წმ ეკოლოგიურ ხარჯს დაემატება რამდენიმე შენაკადების ხარჯი, შესაბამისად აღნიშნულ მონაკვეთში მდინარის ხარჯი იქნება დაახლოებით 0,308 მ³/წმ.), რაც აღემატება თევზსავალში გასატარებელ ხარჯს (0,14 - 0,16 მ³/წმ). დამატებითი ხარჯის გატარება გათვალისწინებულია შემოვლითი მილის საშუალებით, რომლის ჩაშვება მოხდება თევზსავალის ქვედა შესასვლელის უშუალო სიახლოვეს. თევზსავალში გათვალისწინებულია 23 აუზის მოწყობა, წყლის დონეთა სხვაობა თითოეულ აუზში იქნება 0,2 მ.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის წყალმიმღები აღჭურვილი იქნება ჰორიზონტალური გისოსებით, რომელიც შეასრულებს თევზამრიდის ფუნქციას. გისოსებს შორის დაცილების მანძილი იქნება 15 მმ. გარდა ამისა, გათვალისწინებულია ეარლიფტის მეთოდზე დაფუძნებული თევზამრიდის მოწყობა, რომლის ოპერირებისას, ხდება ჰაერის ნაკადის წყლის ზედაპირზე ამოსვლა, რასაც უზრუნველყოფს ზედაპირისკენ მაღალი სიმკვრივის მყარი ნაწილაკებისა და საგნების, ასევე თევზების ატანას. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, აღნიშნული მეთოდის ეფექტურობა 75%-დან 90%-მდე მერყეობს.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, სათავე ნაგებობიდან ჰესის შენობამდე წყლის მიწოდება მოხდება **3807 მეტრი სიგრძის სადაწნეო სისტემის საშუალებით**, რომელიც შედგება ორი მონაკვეთისაგან, კერძოდ: დაბალდაწნევიანი არმირებული მინაბოჭკოვანი (GRP) მილსადენი (დიამეტრი - 1300 მმ) სიგრძით 3209 მ და მაღალდაწნევიანი ფოლადის სადაწნეო მილსადენი (დიამეტრი - 1100 მმ) სიგრძით - 598 მ. სადაწნეო სისტემის დერეფანი გაივლის მდ. ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროზე და განთავსდება მიწისქვეშ. მილსადენის დერეფნის საწყისი წერტილის ნიშნული იქნება ზღვის დონიდან 1728,70 მ, ხოლო საბოლოო წერტილის ნიშნული - 1648,03 მ. არმირებული მინაბოჭკოვანი მილსადენის დერეფანში თავდაპირველად გათვალისწინებულია საავტომობილო გზის მოწყობა, სადაც მილსადენი განთავსებული იქნება გზის ვაკის ქვეშ. მილსადენის განთავსებისათვის განკუთვნილი თხრილის სიღრმე იქნება საშუალოდ 2,50 მ. არმირებული მინაბოჭკოვანი მილსადენის დერეფანში წარმოდგენილია 8 ბუნებრივი ხევი, რომელთა გადაკვეთა მოხდება მილხიდების საშუალებით. ფოლადის სადაწნეო მილსადენის განთავსება მოხდება ანკერულ ბლოკებზე (გათვალისწინებულია 8 ანკერული ბლოკის მოწყობა).

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ბახვი 1 ჰესის ძალური კვანძი მოიცავს მიწისზედა ჰესის შენობას და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურს. ძალური კვანძის განთავსების ტერიტორიის შერჩევა მოხდა შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით: გეოდინამიკური პირობები, მდინარის კალაპოტის შეტბორვისაგან დაცვა და გამყვანი არხის მინიმალურ ნიშნულზე მოწყობა ჰესის დადგმული სიმძლავრის მიღწევის უზრუნველსაყოფად. ჰესის შენობის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროს პირველ ტერასაზე, ზღვის დონიდან 1386,1 მ (ქვედა ბიეფის ნიშნული 1383 მ) ნიშნულზე (GPS კოორდინატები: X-272279 Y-4639129.) შენობა იქნება ოთხსართულიანი. შენობის გაბარიტებია: სიგრძე 40 მ, სიგანე 16,2 მ, სიმაღლე - 16.8 მ. ჰესის შენობაში დამონტაჟდება: ხიდური ამწე, ორი ერთეული „პელტონის“ ტიპის ვერტიკალურდერძიანი ჰიდროაგრეგატი, (თითოეული ტურბინის მაქსიმალური სიმძლავრე იქნება 5,70 მგვტ, ბრუნვის სიჩქარე - 750 ბრუნვი წუთში) მართვის პანელი და დამხმარე ელექტრო მოწყობილობები. ჰესის შენობაში, ასევე მოეწყობა სხვადასხვა დანიშნულების სივრცეები (შემნახველი საკანი, სამზარეულო, სანიტარული კვანძები და ა.შ.) დამონტაჟდება თანამედროვე ტიპის ხანძარსაწინააღმდეგო სისტემა და განთავსდება სახანძრო რეზერვუარები.

პელტონის ტიპის ტურბინები აღჭურვილი იქნება ზეთის წნევის მარეგულირებელი სისტემით, რომელიც აერთიანებს შემდეგ კომპონენტებს: გამონაჟონი ზეთის ავზს, ტუმბოებს, სარქველებს, მაღალი წნევის მილებს, სენსორებს და აზოტის ბალონებს. ზეთის წნევის მარეგულირებელ სისტემაში გამოყენებული იქნება სათადარიგო ზეთის ტუმბოები, რომლებიც ზეთის მაქსიმალური სამუშაო წნევის პირობებში უზრუნველყოფენ თვითმწეოვას და უწყვეტ მუშაობას სარედუქციო (მარეგულირებელი) და განმტვირთავი სარქველების მეშვეობით. ზეთის მარეგულირებელი აღჭურვილობა დაპროექტებულია იმგვარად, რომ მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი ზეთის დაღვრის რისკი. წნევის მარეგულირებელი სისტემა განთავსდება უჟანგავი ფოლადის სადგამებზე, სადაც მოხდება გამოჟონილი ზეთის შეგროვება.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია მდ. ბახვისწყლის და მისი მარცხენა შენაკადის ჰიდროლოგიური და ჰიდრაულიკური გაანგარიშებები, რომლის გათვალისწინებით მოხდა ჰესისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის პროექტირება. სათავე ნაგებობასთან კალაპოტის ზოგადი გარეცხვის სიღრმეა 3,80 მ, მოსაწყობ ხიდებთან 3,78 მ და 4,05 მ, ჰესის შენობასთან 4,16 მ. წარმოდგენილი გაანგარიშების მიხედვით, მდ. ბახვისწყლის საშუალო ხარჯია 2,9 მ³/წმ, ხოლო 100-წლიანი განმეორებადობის წყალდიდობის ხარჯი შეადგენს 112 მ³/წმ-ს. რაც შეეხება უსახელო ხევს (ე.წ. „ბაისურას დელე“), მისი 100-წლიანი განმეორებადობის წყალდიდობის ხარჯია 15,8 მ³/წმ, ხოლო საპროექტო კვეთში ხევს კალაპოტის ზოგადი გარეცხვის სიღრმეა 2,1 მ.

მდ. ბახვისწყლის ჰიდროლოგიური მონაცემების საფუძველზე საანგარიშო კვეთისთვის მოცემულია: მდ. ბახვისწყლის საშუალო, 10%-იანი, 50%-იანი და 95%-იანი უზრუნველყოფის საშუალო წლიური ხარჯის შიდაწლიური განაწილება; ჰესის ექსპლუატაციაში შესვლის შემდგომ ქვედა ბიეფში გასატარებელი სავალდებულო ეკოლოგიური ხარჯი, საშუალო, 10%-იანი, 50%-იანი და 95%-იანი საშუალო ხარჯის პირობებში; ქვედა ბიეფში გასატარებელი სავალდებულო ეკოლოგიური ხარჯი, მდინარის ბუნებრივ ხარჯებთან მიმართებაში; ტურბინებისთვის მიწოდებული ხარჯის შიდაწლიური განაწილება ეკოლოგიური ხარჯის და მაქსიმალური წყალაღების შესაძლებლობის გათვალისწინებით.

პროექტის მიხედვით, ბახვი 1 ჰესის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის ელექტროსისტემაში მიწოდებისთვის გათვალისწინებულია 6.3/35 კვ ძაბვის 2 ერთეული ტრანსფორმატორის მოწყობა, რომლებიც განთავსდება ცალ-ცალკე სატრანსფორმატორო სივრცეში და დაუკავშირდება საპროექტო 110 კვ ძაბვის ქვესადგურს, რომელიც მოწყობა ჰესის შენობის გვერდით გამოყოფილ მოედანზე (მოედნის ზომებია: სიგრძე 80 მ სიგანე 50 მ). ქვესადგურისთვის შერჩეული ტერიტორიის მომზადების მიზნით, გათვალისწინებულია ბეტონის საყრდენი კედლის მოწყობა. ქვესადგურის ტრანსფორმატორები დამონტაჟდება საძირკვლებზე, რომლებიც უზრუნველყოფილი იქნება ზეთის დამჭერი ორმოებით და ზეთის სეპარატორებით. ტრანსფორმატორების გარდა, ქვესადგური შემადგენლობაში იქნება: ე.წ. „ჯოჯგინები“, ანძები და მეტალოკონსტრუქციები; ავტომატური ამომრთველები და გამთიშველები; გადამეტებული ძაბვის განმმუხტველი მოწყობილობები; ელექტროგაყვანილობა, დამიწება და მეხამრიდი; სარელეო დაცვის მოწყობილობები; აღრიცხვის კვანძი.

ბახვი 1 ჰესის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის ქვეყნის ელექტროსისტემაში ჩართვა მოხდება 110 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის „ოზურგეთი-ზოტი ჰესის“ საშუალებით, რისთვისაც გათვალისწინებულია **3,44 კმ სიგრძის, 110 კვ ძაბვის ეგხ-ის მოწყობა**. საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზი დაიწყება საპროექტო ბახვი 1 ჰესის 110 კვ ძაბვის ქვესადგურიდან, საიდანაც ეგხ-ის დერეფანი გაივლის მდ. ბახვისწყლის მარცხენა სანაპიროს ზედა ნიშნულებს და დაუკავშირდება „ოზურგეთი-ზოტი ჰესის“ ელექტროგადამცემ ხაზს. გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ელექტროგადამცემი ხაზის პროექტის მომზადებას და შესაბამისი პროცედურების გავლას უზრუნველყოფს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“.

ჰესის შენობაში გათვალისწინებულია წყალარინების სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს სადრენაჟო წყლების შეგროვებას და გამყვან არხში გაშვებას.

გზმ-ის ანგარიშის შესაბამისად, ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურის (სათავე ნაგებობა, სადაწნეო სისტემა და ძალური კვანძი) სამშენებლო სამუშაოების სავარაუდო ხანგრძლივობაა 21 თვე. მშენებლობის პირველ ეტაპზე, დაგეგმილია სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მობილიზაცია და მისასვლელი გზების გაყვანა, რაც გაგრძელდება დაახლოებით 8 თვის განმავლობაში. შემდეგ დაიწყება ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა. სამშენებლო სამუშაოების ბოლო ფაზაზე მოხდება მშენებლობაში გამოყენებული ინფრასტრუქტურის დემობილიზაცია და დროებითი ნაგებობების განთავსების ტერიტორიების სარეკულტივაციო სამუშაოების შესრულება, რაც განისაზღვრება 3-4 თვით.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების პერიოდში დაგეგმილია 3 სამშენებლო ბანაკის მოწყობა, კერძოდ: სათავე ნაგებობის უბანზე მოწყობა 2 სამშენებლო ბანაკი (ბანაკი 1 და ბანაკი 2), ხოლო ძალურ კვანძთან ერთი სამშენებლო ბანაკი (ბანაკი 3). გათვალისწინებულია 2 სასაწყობო ტერიტორიის მოწყობა, ერთი სათავე ნაგებობის, ხოლო მეორე ძალური კვანძის მიმდებარედ. ბაზვი 1 ჰესის სამშენებლო ბანაკები განთავსებული იქნება კურორტ ბახმაროს საკურორტო ზონის გარეთ. სათავე ნაგებობის უბანზე სამშენებლო ბანაკების საერთო ფართობი იქნება 7918 მ², მათ შორის ბანაკი 1-ის ფართობი იქნება 6500 მ², ხოლო ბანაკი 2-ის ფართობი - 1418 მ². მესამე სამშენებლო ბანაკის ფართობი, რომელიც მოეწყობა ძალური კვანძის მიმდებარედ, იქნება 37 400 მ².

ბანაკი 1-ისათვის შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს მდ. ბახვისწყლის მარჯვენა სანაპიროს ზედა ნიშნულებზე (GPS კოორდინატები: X-275978 Y-4638094; X-276006 Y-4638021; X-276040 Y-4637970; X-276015 Y-4637951; X-275976 Y-4637992 X-275923 Y-4638065). ტერიტორიის რელიეფი ძირითადად მოსწორებული ზედაპირისაა და მცირედ დახრილია სამხრეთის მხარეს გამავალი ბუნებრივი ხევის მიმართულებით. ტერიტორიაზე მცენარეული საფარი პრაქტიკულად არ არსებობს. ბუნებრივი ხევიდან დაცილების მინიმალური მანძილი შეადგენს 60 მ-ს, უახლოესი სეზონური საცხოვრებელი სახლიდან დაცილების მანძილია 650 მ, ხოლო კურორტ ბახმაროს საცხოვრებელი ზონიდან 1300 მ.

ბანაკი 1-ის ტერიტორიაზე მოეწყობა საოფისე და მშენებლობაში დასაქმებულ პირთა დასასვენებელი კონტეინერული ტიპის შენობები, მექანიკური საამქრო, ტექნიკის სადგომი, წყლის რეზერვუარი, საწვავის რეზერვუარი (10 მ³ ტევადობის), გასამართი სვეტი და დიზელ გენერატორი.

ბანაკი 2-ის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ბახვისწყლის მარჯვენა სანაპიროს პირველ ტერასაზე, სათავე ნაგებობასთან მისასვლელი გზის ზედა მხარეს (GPS კოორდინატები: X-275580 Y-4638292 X-275585 Y-4638274 X-275515 Y-4638261 X-275510 Y-4638281) მდ. ბახვისწყლის სანაპიროდან 40 მეტრის დაშორებით. აღნიშნული სამშენებლო ბანაკიდან უახლოეს საცხოვრებელი სახლამდე მანძილი შეადგენს 795 მ-ს, ხოლო კურორტ ბახმაროს საცხოვრებელი ზონამდე - 1800 მ-ს. ბანაკი 2-ის ტერიტორიაზე ძირითადად წარმოდგენილი იქნება დამხმარე სამშენებლო ინფრასტრუქტურა, მათ შორის:

კონტინენტული ტიპის შენობები მშენებელი კონტრაქტორის ადმინისტრაციული პერსონალისათვის და სხვა.

ბანაკი 3 მოეწყობა ჰესის შენობის მიმდებარედ (GPS კოორდინატები: X-272003 Y-4640013; X-271984 Y-4639961; X-271925 Y-4639963; X-271832 Y-4639938; X-271782 Y-4639945; X-271654 Y-4640003; X-271642 Y-4640077); აღნიშნული სამშენებლო ბანაკი გათვალისწინებულია დამხმარე და სასაწყობო მასალების განთავსებისთვის.

გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით, N1 და N2 სამშენებლო ბანაკების ელექტროენერგიით მომარაგება გათვალისწინებულია ადგილობრივი ელექტრომომარაგების ქსელიდან, ქვესადგურ „ბახმარო“-დან, საიდანაც სამშენებლო ბანაკების ტერიტორიამდე დაგეგმილია 10 კვ ძაბვის ეგზ-ის მოწყობა, რომლის დერეფანი გაივლის მცენარეული საფარისაგან თავისუფალ ტერიტორიაზე, არსებული გრუნტის გზის მიმდებარედ. დოკუმენტს თან ახლავს აღნიშნული ეგზ-ის სქემატური ნახაზი და shp ფაილები. რაც შეეხება მე-3 სამშენებლო ბანაკს, გამოყენებული იქნება დიზელ-გენერატორი.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, სამშენებლო ბანაკების დეტალური პროექტების მომზადება მოხდება მშენებელი კონტრაქტორის მიერ, რომელიც განსაზღვრავს ბანაკების ტერიტორიებზე მოსაწყობი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის სახეობებსა და ტიპებს. გარდა ამისა, დაზუსტებული იქნება სამშენებლო ბანაკებზე ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;

ჰესის მშენებლობის პერიოდში წყლის გამოყენება საჭირო იქნება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის და მშრალ ამინდებში სამშენებლო მოედნების და მისასვლელი გზების მოსარწყავად. ბანაკების ტერიტორიებზე გამოსაყენებელი ტექნიკური დანიშნულების წყლის აღება გათვალისწინებულია მდ. ბახვისწყლიდან, ხოლო სასმელად გამოყენებული იქნება ადგილობრივი წყაროების წყლები. ბანაკების ტერიტორიებზე მოეწყობა 5-10 მ³ ტევადობის წყლის სამარაგო რეზერვუარები. ტექნიკური დანიშნულებით გამოსაყენებელი წყლის რაოდენობა (ბეტონის კვანძების და ინერტული მასალების სამსხვრევ-დამხარისხებელი დანადგარების მოწყობის შემთხვევაში) იქნება 99 648 მ³/წელ (102,8 მ³/სთ). ბეტონის კვანძები და ინერტული მასალების სამსხვრევ-დამხარისხებელი დანადგარები, მოწყობის შემთხვევაში, თვეში იმუშავებს მაქსიმუმ 15 დღე, 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით. შესაბამისად, თვის განმავლობაში გამოყენებული წყლის მაქსიმალური რაოდენობა იქნება 12 336 მ³ (822.4 მ³ დღეღამის განმავლობაში). წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ტექნიკური წყლის აღების წერტილები განისაზღვრება მშენებელი კონტრაქტორის მიერ, სამშენებლო ბანაკების დეტალური პროექტების მომზადების პროცესში. რაც შეეხება მშენებლობის პერიოდში სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით წყალმომარაგებას, დღის განმავლობაში გამოყენებული წყლის რაოდენობა მშენებლობაში დასაქმებულ პირთა (დაახლოებით 200 ადამიანი) რაოდენობის გათვალისწინებით, იქნება 9 მ³. (წლის განმავლობაში 2340 მ³), სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით წყლის აღება დაგეგმილია 3 სხვადასხვა წყაროდან. N1 წყალღების წერტილის GPS კოორდინატებია: X-276376 Y-463829; N2 წერტილის - X-275802 Y-4638353; N3 წერტილის - X-271964 Y-4640020.

ექსპლუატაციის ეტაპზე წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, ჰესის შენობაში აგრეგატების გაგრილებისთვის და ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის. სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, გამოყენებული იქნება ადგილობრივი წყაროს წყლები. ექსპლუატაციის ეტაპზე გათვალისწინებულია საშხაპის მოწყობა. ჰესის მომსახურე პერსონალის რაოდენობის (10-15 ადამიანი) გათვალისწინებით, დღეღამის განმავლობაში სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის გამოყენებული იქნება 1,175 მ³ წყალი (წელიწადში 428.9 მ³). ჰესის შენობაში მოეწყობა ხანძარსაწინააღმდეგო და გაგრილების სისტემისთვის განკუთვნილი აუზი, რომელიც პერიოდულად შეივსება მდ. ბახვისწყლიდან. ერთ ჯერზე გამოყენებული წყლის რაოდენობა იქნება 20 მ³. წლის განმავლობაში აუზის შევსება მოხდება 7-8-ჯერ, შესაბამისად გამოსაყენებელი წყლის სავარაუდო რაოდენობაა 160 მ³/წელ. გაგრილების სისტემა დაკავშირებული იქნება სახანძრო ავზთან.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე დღეღამურად წარმოიქმება 1,66 მ³ (წელიწადში 407.5 მ³) სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლები. მშენებელი კონტრაქტორის მიერ დეტალურად იქნება დაზუსტებული საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები, კერძოდ მოწყობილი იქნება ჰერმეტიკული საასენიზაციო ორმოები თუ ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობები.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია ბახვი 1 ჰესის საპროექტო ტერიტორიებზე მისასვლელი გზების მოწყობა. სათავე ნაგებობასთან მისასვლელად ჩოხატაური-ბახმაროს საავტომობილო გზიდან გამოყენებული იქნება კურორტ ბახმაროს საკურორტო ზონის გარეთ არსებული გრუნტიანი გზა, რომლის მარშრუტი სრულდება საპროექტო სათავე ნაგებობის ტერიტორიის სიახლოვეს. აღნიშნული გზის ტექნიკური მდგომარეობა საჭიროებს გაუმჯობესებას, კერძოდ: ზოგიერთ უბნებზე სავალი ნაწილის გაფართოება-მოხრეშვას, აღნიშნული გზის შემდეგ, მოეწყობა ახალი გზა, რომელიც გაგრძელდება სათავე ნაგებობამდე.

ჰესის ძალური კვანძის ტერიტორიაზე მისასვლელად, გამოყენებული იქნება სოფ. ვანისქედიდან მიმავალი სატყეო გზა, რომლის ტექნიკური მდგომარეობა საჭიროებს გაუმჯობესებას. აღნიშნული გზიდან ჰესის ძალური კვანძის ტერიტორიამდე დაგეგმილია ახალი საავტომობილო გზის მოწყობა, რისთვისაც ნაწილობრივ გამოყენებული იქნება არსებული სატყეო გზის დერეფანი. **საპროექტო გზები იქნება ორზოლიანი, სიგანით 5,50 მ. პროექტით გათვალისწინებული გზების საერთო სიგრძე იქნება 8364 მ, საიდანაც სათავე ნაგებობასთან მისასვლელი გზის სიგრძეა 1256 მ, ჰესის შენობასთან მისასვლელი გზა - 1747 მ, არმირებული მინაბოჭკოვანი (GRP) მილსადენის დერეფანში მოსაწყობი გზა - 3209 მ, ფოლადის სადაწნეო მილსადენის დერეფანში მოსაწყობი გზა - 2152 მ.** მოსაწყობი გზების დერეფანში, მდ. ბახვისწყლის გადასაკვეთად დაგეგმილია ორი სახიდე გადასასვლელის მოწყობა, სათავე ნაგებობის და ძალური კვანძის გასწორებში. სათავე ნაგებობის გასწორში დაგეგმილია ორმალიანი 26 მ სიგრძის და 5.1 მ სიგანის (მათ შორის სავალი ნაწილის სიგანე 3.6 მ) სახიდე გადასასვლელის მოწყობა. ჰესის შენობის მიმდებარედ დაგეგმილია ერთმალიანი ხიდის მოწყობა, რომლის სიგრძე იქნება 16.5 მ, ხოლო სიგანე 5.1 მ (მათ შორის სავალი ნაწილის სიგანე 3.6 მ). ხიდების ბურჯების დაფუძნება მოხდება მყარ ქანებზე

მდინარის კალაპოტის მორეცხვის ზონის ქვემოთ, მდინარის ჰიდროლოგიური რეჟიმისა და ჰიდრაულიკური პარამეტრების გათვალისწინებით. გზის ვაკისიდან ატმოსფერული წყლების მოცილების მიზნით მოეწყობა გვერდითი თხრილები და წყალგამტარი მილები. გზმ-ის ანგარიშში და თანდართულ დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია მოსაწყობი გზებისა და ხიდების სქემატური ნახაზები და shp ფაილები.

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების შედეგად სატრანსპორტო ნაკადებზე ზემოქმედება. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, სატრანსპორტო ოპერაციები კურორტ ბახმაროს ტერიტორიის გავლით არ შესრულდება და შესაბამისად, ამ კუთხით, ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება. რაც შეეხება ჩოხატაური-ბახმაროს საავტომობილო გზის სატრანსპორტო ნაკადების გადატვირთვის რისკებს, მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ იქნება, რადგან სამშენებლო მასალების და დანადგარების/მოწყობილობის ძირითადი რაოდენობა განკუთვნილი იქნება ჰესის ძალური კვანძისთვის, რომელთა ტრანსპორტირება მოხდება ქვედა ბიეფიდან დაგეგმილი გზიდან. ჩოხატაური-ბახმაროს საავტომობილო გზის გამოყენება მოხდება სათავე ნაგებობის სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირებისათვის, რაც დიდი რაოდენობის სატრანსპორტო ოპერაციებთან დაკავშირებული არ იქნება. სამშენებლო მასალების ძირითადი ნაწილის მომარაგება მოხდება არასაკურორტო სეზონზე (საკურორტო სეზონის დაწყებამდე და დამთავრების შემდეგ). აღნიშნულიდან გამომდინარე, ჩოხატაური-ბახმაროს საავტომობილო გზის სატრანსპორტო ნაკადებზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი. სატრანსპორტო ნაკადებზე ზემოქმედების შემცირების მიზნით, გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებულია შემდეგი შემარბილებელი ღონისძიებები: ძირითადი სატრანსპორტო ოპერაციების შესრულებისათვის გამოყენებული იქნება ქვედა ბიეფიდან მისასვლელი გზა, ხოლო ჩოხატაური-ბახმაროს მისასვლელი გზის გამოყენება არ მოხდება ქტიურ საკურორტო სეზონზე; აიკრძალება პროექტის მიზნებისათვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებების ბახმაროს საკურორტო ზონის ტერიტორიაზე გადაადგილება; აიკრძალება საზოგადოებრივ გზებზე ტექნიკის (განსაკუთრებით მუხლუხიანი ტექნიკის) გადაადგილება და ამისათვის გამოყენებული იქნება მხოლოდ შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალებები; იმ შემთხვევაში თუ სამუშაოების ფარგლებში ადგილი ექნება გზის დაზიანებას, შესაბამისი დაზიანებული უბანი აღდგება ხანმოკლე ვადებში; საჭიროების შემთხვევაში საავტომობილო საშუალებების მოძრაობას გააკონტროლებს სპეციალურად გამოყოფილი პერსონალი და ა.შ.

ახალი გზების გაყვანა ძირითადად მოხდება ბულდოზერის და ექსკავატორების საშუალებით. კლდოვან ადგილებში შეიძლება მოხდეს ქანების დამსხვრევა, ხოლო დანარჩენ უბნებზე გამოყენებული იქნება ჰიდრაულიკური ჩაქუჩით აღჭურვილი ექსკავატორები. ამოღებული მასალის ტრანსპორტირება მოხდება სატვირთო მანქანებით შესავსებ უბნებზე ან სანაყაროებზე. გზების საფუძვლები მომზადდება და გასწორდება ექსკავატორის, გრეიდერის და სატკეპნის მეშვეობით.

სათავე ნაგებობის მშენებლობის ეტაპზე, გათვალისწინებულია მდინარის ხელოვნურ კალაპოტში გადაგდება 100-120 მ სიგრძის მონაკვეთზე. შესაბამისად, აღნიშნულ

მონაკვეთზე ადგილი ექნება კალაპოტში წყლის დონის ეტაპობრივ ცვლილებას. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, მდინარის ხელოვნურ კალაპოტში გადამისამართება მოხდება იქთიოფაუნის სასიცოცხლო გარემოს შენარჩუნებით.

პროექტის მიხედვით, ბახვი 1 ჰესისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის სამშენებლო სამუშაოების შესრულებისას წარმოქმნილი გრუნტის სავარაუდო მოცულობა იქნება დაახლოებით 200 000 მ³. ექსკავირებული გრუნტის ნაწილი (დაახლოებით 87 500 მ³) გამოყენებული იქნება უკუყრილებში. გზმ-ის ანგარიშის შესაბამისად, წინასწარი გაანგარიშებით მუდმივად დასაწყობებას დაექვემდებარება 112 500 მ³. ფუჭი ქანების განთავსებისათვის პროექტი ითვალისწინებს ორი სანაყაროს მოწყობას სათავე ნაგებობის სიახლოვეს (I სანაყაროს GPS კოორდინატებია: X-276138 4638234; X-276175 Y-4638244; X-276188 Y-4638243 X-276200 Y-4638245 X-276230 Y-4638232 X-276261 Y-4638187, II სანაყაროს GPS კოორდინატები: X-275703 Y-4638361 X-275724 Y-4638364 X-275749 Y-4638293 X-275741 4638278 X-275691 Y-4638278 X-275680 Y-4638341) **პირველი სანაყაროს ფართობია 15 920 მ², მეორე სანაყაროს ფართობი - 4 410 მ²**. სანაყაროების ტერიტორიები დახრილია ბუნებრივი ხევის მიმართულებით. ბუნებრივი ხევის სანაპიროდან დაცილების მანძილი შეადგენს დაახლოებით 60 მ-ს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის პროცესში მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოცულობა იქნება დაახლოებით 12 147 მ³. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და რეკულტივაცია განხორციელდება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების მიხედვით. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დასაწყობებისათვის გამოყოფილი იქნება ცალკე უბნები. N1 დასაწყობების ტერიტორია, ჯამური ფართობით 3547 მ² გამოყოფილი იქნება სანაყაროების საზღვრებში (GPS კოორდინატები: X-276120 Y-4638129; X-276183 Y-4638076; X-276142 Y-4638045; X-276092 Y-4638101). მეორე სასაწყობე უბანი, 398 მ² ფართობით, გამოყოფილი იქნება N2 სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე. (GPS კოორდინატები: X-275579 Y-4638288 X-275584 Y-4638268 X-275566 Y-4638265 X-275559 Y-4638285). ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა განთავსდება არაუმეტეს 2,5 მ-ის სიმაღლის ნაყარში, ე.წ. კავალიერებში, რომელთა ფერდების დახრილობის კუთხე არ აღემატება 45⁰-ს. დასაწყობების ტერიტორია დაცული იქნება წარეცხვისაგან წყალამრიდი არხების მოწყობით. სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომ ნაყოფიერი ფენა ძირითადად გამოყენებული იქნება მიმდებარე ტერიტორიების სარეკულტივაციო სამუშაოებში. ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე ზემოქმედება შეიძლება მოახდინოს ნარჩენების არასწორმა მართვამ, საწვავ-საპოხი მასალების და სამშენებლო მასალების შენახვის წესების დარღვევამ, ასევე სამშენებლო ტექნიკიდან და სატრანსპორტო საშუალებებიდან საწვავის/საპოხი მასალების შემთხვევითმა დაღვრამ. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის საპროექტო დერეფნის ფარგლებში ან მიმდებარე ტერიტორიებზე მიწისქვეშა წყლების მომხმარებლები არ ფიქსირდება. ჰესის ნაგებობების

მშენებლობის პროცესში მიწისქვეშა წყლების ხარისხზე ზემოქმედება შეიძლება მოახდინოს მიწის სამუშაოებმა, კერძოდ: გრუნტის წყლების დაბინძურების გარკვეული რისკები არსებობს ნაგებობების საძირკვლების მომზადების სამუშაოების დროს. საპროექტო ნაგებობების ქვაბულების მომზადების პროცესში შესაძლებელია მოხდეს გრუნტის წყლების შემოდინება. ქვაბულებიდან გრუნტის წყლების მოცილება მოხდება ტუმბოების გამოყენებით. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, გრუნტის წყლების კვებაში მდ. ბახვისწყლის ჩამონადენის წილი არ არის მნიშვნელოვანი. რაც შეეხება გვერდით შენაკადებს, რომლებიც შესაძლოა უფრო მნიშვნელოვან როლს ასრულებდნენ ნაკლებად დახრილ სანაპირო ზოლში გრუნტის წყლების დგომის დონეებზე, შენარჩუნდება ბუნებრივი სახით. სათავე ნაგებობის ზედა ბიეფში ხეობის მორფომეტრიული პარამეტრების გათვალისწინებით, შეგუბების (0,24 ჰა) არეალი არ გასცდება კალაპოტისპირა ვიწრო ზოლს, შესაბამისად, მიწისქვეშა წყლების დგომის სიმაღლის გაზრდა და მიმდებარე ტერიტორიების დაჭაობება მოსალოდნელი არ არის.

დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია საპროექტო ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები. მშენებლობის ეტაპზე კუმულაციური ზემოქმედების შესაძლო სახეებიდან განხილულია: ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერის ხარისხზე და აკუსტიკურ ფონზე; ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე და მდ. ბახვისწყლის ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე; ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე; ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე. აღსანიშნავია, რომ მდ. ბახვისწყლის ხეობაში ამ პერიოდისათვის რაიმე ინფრასტრუქტურული ობიექტების სამშენებლო სამუშაოები არ მიმდინარეობს და დიდი ალბათობით ბახვი 1 ჰესის მშენებლობის პარალელურ რეჟიმში, ბახვი 2 ჰესის სამშენებლო სამუშაოების განხორციელებას არ ექნება ადგილი, თუმცა კუმულაციური ზემოქმედება შეფასებულია ორივე ჰესის ერთდროული მშენებლობის პირობებში. ექსპლუატაციის ფაზაზე შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების რისკები განხილულია მოქმედი ბახვი 3 ჰესის და საპროექტო ბახვი 1 და დაგეგმილი ბახვი 2 ჰესების ერთობლივი ფუნქციონირების გათვალისწინებით. ჰესების ექსპლუატაციის ფაზაზე შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების რისკებიდან მნიშვნელოვანია ზემოქმედება მდ. ბახვისწყლის ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე და წყლის ხარისხზე; ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე; ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე; ზემოქმედება ადგილობრივ კლიმატზე; ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების დანართში წარმოდგენილია საპროექტო „ბახვი 1 ჰესის“ და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში კუმულაციური ზემოქმედების შემცირებისთვის განსაზღვრული შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების ნუსხა.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, გრუნტის წყლების, ნიადაგის და ზედაპირული წყლის ობიექტების დაბინძურების რისკების პრევენციისა და შემცირების მიზნით, პროექტით გათვალისწინებულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, როგორცაა: ტერიტორიაზე მოსული ატმოსფერული ნალექებით დამაბინძურებელი ნივთიერებების ღრმა ფენებში გადაადგილების რისკების შემცირებისთვის, განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა

დაბინძურებული ნიადაგის ფენის დროულ მოხსნას და რემედიაციას; სათავე ნაგებობისა და ჰესის შენობის საძირკვლების მოწყობისას კონტურული დრენაჟის მოწყობას. სამუშაოების დასრულების შემდეგ, ყველა პოტენციური დამაბინძურებელი მასალა გატანილი იქნება ტერიტორიიდან; საწვავის/საპოხი მასალის დაღვრის შემთხვევაში მოხდება დაბინძურებული უბნის ლოკალიზაცია/გაწმენდა და ა.შ.

გზმ-ის ანგარიშში და შესაბამის დანართებში, წარმოდგენილია ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შედეგად, კურორტ ბახმაროს მიკროკლიმატზე ზემოქმედების შეფასება და საერთაშორისო ექსპერტის მიერ ჩატარებული კვლევის მეთოდოლოგია და შედეგები. წარმოდგენილ კვლევებში იდენტიფიცირებულია ის საკითხები, რაც შესაძლოა დაკავშირებული იყოს კურორტ ბახმაროს მიკროკლიმატზე ზემოქმედებასთან. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, ბახვი 1 ჰესის აირების ემისია გათვალისწინებული იქნება 100 წლიან პერსპექტივაში. კლიმატზე ზემოქმედების კვლევაში წარმოდგენილი შედეგების გაანგარიშების მეთოდოლოგია ეფუძნება შემდეგ შეფასებებს 1. სათბური აირების ემისიები, რომლებსაც გამოიმუშავენ ბახვი 1 ჰესი მშენებლობისა და ოპერირების ფაზაში. 2. მსგავსი ტიპის ობიექტებთან შედარება მიკროკლიმატზე ზემოქმედების თვალსაზრისით. მეთოდოლოგიაში ძირითადი ყურადღება ეთმობა შეგუბების შექმნასა და საპროექტო არეალში მდინარე ბახვისწყლის აუზში ნაკადის შემცირებას, წყლის და ჰაერის ტემპერატურების ურთიერთქმედებას. წარმოდგენილი კვლევების მიხედვით, საპროექტო ჰესის სათავე ნაგებობაზე დაგეგმილია დაბალზღურბლიანი კონსტრუქციის მოწყობა, რომლის ზედა ბიეფში შეიქმნება მცირე მოცულობის შეგუბება, სარკის ზედაპირის ფართობით 2400 მ² (0,24 ჰა), ხოლო ჰესის ექსპლუატაციის საწყის ეტაპზე, პირველივე წყალდიდობის დროს სათავე ნაგებობის ზედა ბიეფის ნაწილი შეივსება ნატანით, რაც შეამცირებს შეგუბების ფართობს. სათავე ნაგებობის განთავსების მონაკვეთზე მდინარე მიედინება ვიწრო, V-სებურ კალაპოტში, რომლის ფერდობები აგებულია კლდოვანი ქანებით. შესაბამისად, სათავე ნაგებობის ზედა ბიეფში შექმნილი შეგუბება, პრაქტიკულად არ გაცდება მდინარის აქტიურ კალაპოტს. კვლევის მიხედვით, აღნიშნული შეგუბება (0,24 ჰა) უაღრესად მცირეა ქარის რეჟიმზე ზემოქმედების მოსახდენად, შესაბამისად ქარის რეჟიმის ცვლილება მოსალოდნელი არ არის. კვლევის ანგარიშში, ასევე შეფასებულია ბახვი 1 ჰესის მიერ დამატებითი ნისლის წარმოქმნის რისკები და იდენტიფიცირებულია შესაძლო სცენარები, რომლის მიხედვით შეგუბების თავზე ნისლის ფორმირება არ არის მოსალოდნელი, მცირე შეგუბების (2400 მ²), ასევე კურორტ ბახმაროსა და სათავე ნაგებობის ჰიფსომეტრიული სხვაობის გათვალისწინებით. გარდა ამისა, კვლევები მოიცავს სათავე ნაგებობაში დაგუბებული წყლის აორთქლების კოეფიციენტებს. ამავე კვლევაში, შეფასებულია ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შედეგად კურორტის ტემპერატურული რეჟიმის ცვლილებასთან დაკავშირებული საკითხები. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ტემპერატურულ რეჟიმზე ზემოქმედება მოხდება მხოლოდ იმ შემთხვევებში, თუ დაგეგმილი საქმიანობა გამოყოფს მნიშვნელოვანი მოცულობის სითბურ აირებს ატმოსფეროში, რომლის რისკი, დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით მოსალოდნელი არ არის (ჰესის ექსპლუატაციის პროცესი არ უკავშირდება სითბოს გამოყოფას). ტემპერატურულ რეჟიმთან დაკავშირებით, კვლევაში აღნიშნულია, რომ უშუალოდ ჰესის ექსპლუატაციის

შედეგად კურორტ ბახმაროში ტემპერატურის გაზრდის ან შემცირების რისკი მოსალოდნელი არ არის და მითითებულია, რომ კურორტ ბახმაროში ტემპერატურა შესაძლოა გაიზარდოს გლობალური დათბობის მიზეზით, რაც დაკავშირებული არ იქნება დაგეგმილ საქმიანობასთან. გარდა ამისა, წარმოდგენილ კვლევებში შეფასებულია წყლის აორთქლების კოეფიციენტები და აღნიშნულია, რომ ბახვი 1 ჰესის მშენებლობა და ექსპლუატაცია არ შეცვლის მდინარე ბახვისწყლის აუზისა და ბახმაროს ნალექიანობის რეჟიმს და ტენიანობას. **დასკვნის სახით კვლევის ანგარიშში მითითებულია, რომ კვლევის ფარგლებში განხორციელებული მაკრო და მიკროკლიმატების ზემოქმედების შეფასებები ადასტურებს, რომ ბახვი 1 ჰესის მშენებლობა და ექსპლუატაცია დაკავშირებული არ იქნება კურორტ ბახმაროს მიკროკლიმატის ცვლილებასთან.**

წარმოდგენილ დოკუმენტში შეფასებულია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების შედეგად ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედებები და საკურორტო ზონიდან ჰესის ინფრასტრუქტურის ხილვადობის საკითხები. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ბახვი 1 ჰესის სამშენებლო დერეფნები არ ხვდება მოსახლეობის და კურორტ ბახმაროს დამსვენებლების ვიზუალური თვალთახედვის არეში, კერძოდ: სათავე ნაგებობისათვის შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს მდ. ბახვისწყლის და ე.წ „ბაისურას ღელის“ შესართავის ქვედა დინებაში დაახლოებით 200 მ-ის დაშორებით, ვიწრო ხეობაში. როგორც დოკუმენტშია აღნიშნული, შესართავსა და სათავე ნაგებობას შორის მდებარეობს ბუნებრივი შემაღლება, რომელიც სათავე ნაგებობის ტერიტორიას ფარავს, ასევე დოკუმენტის მიხედვით, ბახვისწყლის და ე.წ ბაისურას ღელის შეერთების ადგილის რელიეფი (სათავე ნაგებობის განთავსების ტერიტორია) წარმოდგენილია ქვაბულის სახით.

სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტოს“ მონაცემებით, წარმოდგენილი shp ფაილების გადამოწმების შედეგად, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 258411 კვ.მ წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს. კერძოდ, ოზურგეთის სატყეო უბნის მთისპირის სატყეო, კვარტალი NN16;17;20;21;23. ასევე, ჩოხატაურის სატყეო უბნის ბახმაროს სატყეოს, კვარტალი N10-ის, ლიტერი N11-ში. აგრეთვე, წარმოდგენილი ფართობი ზედდება სახელმწიფო ტყის ფონდად რეგისტრირებულ მიწის ნაკვეთზე ს/კ N28.24.22.158. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ფართობზე არსებული მერქნული რესურსი აღრიცხულია და მოცემულია წინასწარი აღრიცხვის უწყისის ფორმით (აღრიცხვის მეთოდი - ფართობით).

წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, კონკრეტულ მონაკვეთებზე საიდანაც მოხდება ხე-მცენარეულობის ამოღება, ჰაბიტატის კარგის თავიდან ასაცილებლად, გათვალისწინებულია იდენტური სახეობების ხე-მცენარეების დარგვა. აღნიშნული შემარბილებელი ღონისძიება მიზნად ისახავს ზემოქმედებამდე არსებული ჰაბიტატის აღდგენას მოკლე დროში.

საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს გურიის გეგმარებით დაცული ტერიტორიების ფარგლებში. გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, დაცული ტერიტორიის ფართობი დაახლოებით იქნება 30 000 ჰექტარი. ბახვი 1 ჰესის ინფრასტრუქტურის მოწყობის შედეგად,

მთლიანობაში ზემოქმედების ქვეშ მოექცევა დაახლოებით 39.05 ჰა ჰაბიტატი, საიდანაც დაახლოებით 9,09 ჰექტარი პერმანენტულად დაიკარგება, ხოლო 29,96 ჰექტარი ხელმისაწვდომი იქნება მშენებლობის დასრულების შემდეგ აღდგენისთვის. აღსანიშნავია, რომ დაკარგული 9,09 ჰექტარის კომპენსაციის მიზნით, დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი კომპანია, იღებს ვალდებულებას მოახდინოს ტყის განაშენიანება 20 ჰექტარ ტერიტორიაზე. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშით გათვალისწინებულია შემარბილებელი, საკომპენსაციო და სარეკომენდაციო ღონისძიებების განხორციელება.

გზშ-ის ანგარიშში და თანდართულ დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია ჰესისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის გავლენის ზონაში არსებული ბიომრავალფეროვნების კვლევის შედეგები, შეფასებულია ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებზე ზემოქმედება და წარმოდგენილია შესაბამისი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებები. გზშ-ის ანგარიშს დანართის სახით ახლავს საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანია SLR-ის მიერ განხორციელებული ბიომრავალფეროვნების კვლევების ანგარიში, სადაც წარმოდგენილია ინფორმაცია ჩატარებული კვლევების მეთოდოლოგიის, შედეგების, შემარბილებელი/საკომპენსაციო და სარეკომენდაციო ღონისძიებების შესახებ. ანგარიში, ასევე მოიცავს ინფორმაციას სენსიტიური ჰაბიტატების და სხვადასხვა კონსერვაციული ღირებულების მქონე მცენარეთა თანასაზოგადოებებისა და სახეობების შესახებ, მათ შორის წითელი ნუსხით დაცული, ენდემური, რელიქტური და სხვა იშვიათი სახეობის მითითებით. გზშ-ის ანგარიშს თან ახლავს ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შეფასების დანართი, სადაც აღწერილია საპროექტო არეალში არსებული სახეობები. კვლევები ჩატარებულია ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლებზე. ფაუნის კვლევა მოიცავს ფრინველების, ძუძუმწოვრების, იქთიოფაუნის, ხელფრთიანების, ფრინველების და წყალზე დამოკიდებული სახეობების კვლევებს.

წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ფლორისტული შეფასება მოიცავდა გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეთა იდენტიფიკაციას განსაკუთრებით, დაგეგმილი სათავე ნაგებობების, სადაწნეო მილსადენების და ჰესის შენობების განთავსების ტერიტორიებზე ნანახი მცენარეული საფარის დეტალური ნუსხების შედგენას. მცენარეთა სახეობების იდენტიფიკაციასა და ნუსხების შედგენასთან ერთად, განისაზღვრა საფრთხის და ენდემურობის სტატუსები შესაბამისი სახეობებისთვის. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, ბახვი 1 ჰესის სამშენებლო დერეფნის არეალი კვეთს შემდეგი ტიპის ჰაბიტატებს: მეჩხერად განვითარებული ნაძვნარ სოჭნარი ტყეები, მურყნარი მდინარისპირულ ტერასებზე, წიფლნარი კოლხური ქვეტყით სუბალპური მდელოები და ნოტიო ან სველი ეუტროფული და მეზოტროფული ბალახოვანი ცენოზები. აღნიშნული ჰაბიტატები ევროპის ბუნების ინფორმაციული სისტემის (European Nature Information System), EUNIS-ის ჰაბიტატების ნუსხის მიხედვით კლასიფიცირდება შემდეგ ჰაბიტატებად: G3.1H - აღმოსავლური ნაძვის (*Picea orientalis*) ტყეები; G1.1 ჭალისა და სანაპირო ტყეები, სადაც დომინირებს მურყანი, არყი, ვერხვი ან ტირიფი; G1.6E13-დასავლეთ პონტოური წიფლნარ-შქერიანი ტყე; E4-სუბალპური და ალპური ბალახეულობა; E3.4 ნოტიო ან სველი ეუტროფული და მეზოტროფული ბალახოვანი ცენოზები.

წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, კვლევის შედეგებით დადგინდა, რომ ბახვი 1-ის საპროექტო ტერიტორია ფლორისტული თვალსაზრისით არ გამოირჩევა საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული მცენარეთა სახეობების სიმრავლით, მათგან მხოლოდ ერთი სახეობა - წაბლი (*Castanea sativa*) წარმოდგენილია საპროექტო დერეფნის მიმდებარედ. თუმცა, დაგეგმილი ჰესის საპროექტო დერეფანში მრავლადაა კავკასიის ენდემები. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია დეტალური ინფორმაცია საკვლევ ტერიტორიაზე არსებული ფლორის შესახებ, კონკრეტული სახეობებისა და რაოდენობების მითითებით.

გეგმარებით დაცულ ტერიტორიებზე ზემოქმედების შეფასებისთვის ბიომრავალფეროვნების კვლევები, ასევე განხორციელდა ძირითადი საკვლევ ტერიტორიის ფარგლებს გარეთ, 15 კმ-ის რადიუსში. დაზუსტებული საპროექტო დერეფნის ჰაბიტატების კვლევა, გარდა საპროექტო არეალის შეფასებისა გაიზარდა კვლევის არეალი, მაგალითად საკონსერვაციო სტატუსის (უკიდურესი საფრთხის წინაშე მყოფი (CR), გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი (EN) და მოწყვლადი (VU) სახეობების კვლევა iBAT-ის მეშვეობით 50 კმ რადიუსით ჩატარდა. ჰაბიტატების რუკის შესადგენად, გამოყენებულ იქნა ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემა (EUNIS), რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ასევე საკონსერვაციო ჰაბიტატის იდენტიფიცირებისთვის.

ფაუნის სავსე კვლევისას დაფიქსირდა ფრინველთა 57 სახეობა, ძუძუმწოვრების არსებობა უშუალოდ კვლევის დროს არ დაფიქსირებულა, თუმცა საკვლევ ტერიტორიაზე აღირიცხა ძუძუმწოვრების არსებობის ნიშნები, ასევე კვლევა მოიცავდა ადგილობრივი მოსახლეობის გამოკითხვას. შედეგების მიხედვით, დადგინა, რომ საკვლევ ტერიტორიაზე აღინიშნება შემდეგი საკონსერვაციო სტატუსის ძუძუმწოვრების არსებობის ნიშნები: *Lutra lutra* ევრაზიული წავი; *Ursus arctos* მურა დათვი; *Melesmeles* ევროპული მაჩვი; *Prometheomys schaposchnikowi* პრომეთეს მემონდვრია; *Sciurus anomalus* კავკასიური ციყვი; *Lynx lynx* ფოცხვერი; *Felis silvestris* ჩვეულებრივი გარეული კატა; *Rupicapra rubicapra* არჩვი; *Canis lupus* მგელი; *Capreolus capreolus* შველი. რაც შეეხება ხელფრთიანებს, საკვლევ ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ გამოვლინდა ღამურების დაახლოებით 17 სახეობა.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ჰესის გავლენის ზონაში ჩატარებული იქთიოფაუნის კვლევებისა და ლიტერატურული წყაროების მიხედვით, უშუალოდ ჰესის საპროექტო ტერიტორიაზე თევზის არსებობა არ დაფიქსირებულა, თუმცა სავარაუდოა, რომ მდინარის გამოკვლევლ მონაკვეთზე (ბახვი 3-ის ძალური კვანძის ქვედა ბიეფიდან, საპროექტო ბახვი 1-ის წყალმიმღების ზედა ბიეფამდე) ბინადრობს თევზის ერთადერთი სახეობა ნაკადულის კალმახი (*Salmo trutta*).

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია იქთიოფაუნაზე ზემოქმედება ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში, მათ შორის გათვალისწინებულია კუმულაციური ზემოქმედების საკითხები და წარმოდგენილია შესაბამისი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებები ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში. იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების რისკების შემცირებისა და საარსებო გარემოს შენარჩუნების მიზნით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია საფეხურებიანი თევზსავალისა და თევზამრიდის გამოყენება და ეკოლოგიური ხარჯის გატარება. ასევე, პროექტით გათვალისწინებულია, საჭიროების შემთხვევაში მდინარის კალაპოტის ჩახერგილი

მონაკვეთების გაწმენდა, რომ შენარჩუნებული იქნას წყლის ფენის სიღრმე 35-40 სმ. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია ხელოვნური დათევზიანების ღონისძიება, რომელიც განხორციელდება ყოველწლიურად.

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია პროექტის განხორციელების შედეგად ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე ზემოქმედება. მშენებლობის ეტაპზე ატმოსფერული ჰაერზე ზემოქმედების წყაროს წარმოადგენს ჰესის სამშენებლო სამუშაოებში ჩართული ტექნიკა და დანადგარები, ასევე მოწყობის შემთხვევაში სამსხვრევ-დამახარისხებელი დანადგარი და ბეტონის კვანძი. დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ექსპლუატაციის პერიოდში ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების სტაციონარული წყაროების გამოყენება არ მოხდება და ადგილი ექნება ხანმოკლე ზემოქმედებას ჰესის ტექნომსახურებისას და სარემონტო სამუშაოების დროს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საცხოვრებელ ზონასთან ყველაზე ახლოს მდებარეობს N1 სამშენებლო ბანაკი, საიდანაც უახლოესი დასახლებული პუნქტი დამორებულია 650 მეტრით. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი გაანგარიშების სქემაში, საანგარიშო წერტილებად მიჩნეულია უახლოესი საცხოვრებელი ზონის და 500 მ-იანი ნორმირებული ზონის საზღვრები. გაზნევის გაანგარიშების შედეგების მიხედვით სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი 500 მეტრიანი ნორმირებულ ზონაში და უახლოეს დასახლებულ პუნქტებთან არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დასაშვებ ნორმებს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო სამუშაოების პროცესში და ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი ექნება ხმაურის გავრცელებით გამოწვეულ ზემოქმედებას. მშენებლობის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების წყაროს წარმოადგენს სამშენებლო სამუშაოებში გამოყენებული ტექნიკა და დანადგარები, ასევე სამსხვრევი და ბეტონის კვანძები (გამოყენების შემთხვევაში), ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე ჰიდროტურბინები, რომლებიც მოთავსებული იქნება დახურულ შენობაში. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ხმაურის დონეების გაანგარიშების შედეგები, რომლის მიხედვით ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში უახლოეს დასახლებულ პუნქტში ხმაურის დასაშვები დონეების გადაჭარბება არ არის მოსალოდნელი.

დოკუმენტში წარმოდგენილია დაგეგმილი საქმიანობის ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზი გარემოსდაცვით და სოციალურ ჭრილში, სადაც ერთმანეთთან არის შედარებული პროექტის განხორციელების შედეგად მიღებული სარგებელი ქვეყნისა და საზოგადოებისთვის, ასევე გარემოზე ზემოქმედების საკითხები. ხარჯ-სარგებლიანობის შეფასების დოკუმენტში წარმოდგენილია ხარჯ-სარგებლიანობის გამოთვლის მეთოდოლოგია და მიღებული შედეგები კონკრეტულ რიცხვებში. წარმოდგენილი დასკვნის მიხედვით, განხორციელებული გარემოს და სოციალური ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზი და სენსიტიურობის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ პროექტის გარემოს და სოციალური სარგებელი მნიშვნელოვნად აღემატება გარემოს და სოციალურ ზემოქმედებას.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური პირობები, რომლის მიხედვით გამოკვლეული ტერიტორია, საქართველოს ტექტონიკური დანაწევრების სქემის მიხედვით, მდებარეობს მცირე კავკასიონის ნაოჭა სისტემის აჭარათრიალეთის ნაოჭა ზონის ჩრდილოეთ ქვეზონაში, კონტრიშის წყებაზე. საქართველოს ტერიტორიის სეისმური დარაიონების სქემის მიხედვით საკვლევი ტერიტორია მიეკუთვნება 8 ბალიანი სეისმური აქტივობის ზონას. მდ. ბახვისწყლის კალაპოტის პარალელურად, გამოვლენილია მთავარი რღვევის ხაზი, რომელსაც ბახვისწყლის რღვევა ეწოდება. ჩატარებული საველე და კამერალური კვლევების, საინჟინრო-გეოლოგიური აგეგმვის და გეოლოგიური გარემოს აღწერების მონაცემებით „ბახვი 1 ჰესის“ საპროექტო უბნებზე გამოვლენილია არაკლდოვანი და კლდოვანი გრუნტების 6 საინჟინრო-გეოლოგიური ელემენტი. სათავე ნაგებობის ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევა ადგილზე 2013 წელს ჩატარდა, ბურღვითი სამუშაოები განხორციელდა დამბის განთავსების ტერიტორიაზე, ხუთ ლოკაციაზე.

საპროექტო ჰესის ძალური კვანძისა და ღია გამანაწილებელი ქვესადგურის განთავსების ადგილები მდებარეობს მდ. ბახვისწყლის ხეობაში, მარცხენა ფერდობის ძირში. ჭალა ამოვსებულია თიხა-ქვიშის შემავსებლით და დიდი ზომის კაჭრის ჩანართებით. ძალური კვანძის ტერიტორიაზე აღინიშნება გამოზიდვის კონუსები, რომლებიც მდ. ბახვისწყლის ზემოქმედებით ეროზიას განიცდის, რის შედეგადაც ჩნდება მეწყრის წარმოქმნისა და აქტივაციის რისკი. ჰესის შენობის სიახლოვეს სხვა სახის აქტიური გეოდინამიკური პროცესები არ აღინიშნა კვლევის პროცესში, თუმცა, რადგან ჰესის შენობა დაგეგმილია მდინარის ჭალის სიახლოვეს, გასათვალისწინებელია მდ. ბახვისწყლის და მისი შენაკადების ღვარცოფული ხასიათი. დატბორვისგან დასაცავად, დაგეგმილია ძალური კვანძისა და ღია გამანაწილებლის უფრო მაღალ ნიშნულზე განთავსება, ხოლო მდინარის ნაპირებზე ნაპირსამაგრი კედლების აგება. გეოლოგიურ რუკაზე ჩანს, რომ ძალური კვანძი მდებარეობს საინჟინრო-გეოლოგიურ ფენაზე, რომელიც აღწერილია შემდეგნაირად: კენჭნარი ქვიშის და თიხაქვიშის შემავსებლით, 35 %-მდე კაჭარის შემცველობით. ძალური კვანძის დანარჩენი ნაწილი და ღია გამანაწილებელი მდებარეობს საინჟინრო-გეოლოგიურ ფენაზე, სადაც წარმოდგენილია ხვინჭა, ღორღი და კენჭები თიხაქვიშის შემავსებლით, ნაკლები ლოდების ჩანართებით. გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტი ითვალისწინებს დამატებითი ჭაბურღილების გაყვანას ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის გავლენის ზონაში.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ნარჩენების წარმოქმნისა და მართვის შესახებ ინფორმაცია და სხვადასხვა შემარბილებელი ღონისძიებები. სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების პროცესში მოსალოდნელია სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, არასახიფათო ნარჩენები განთავსდება კონტეინერებში, რომელიც პერიოდულად დაიცლება და გატანილი იქნება შესაბამისი მუნიციპალური სამსახურის მიერ, ხოლო სახიფათო ნარჩენების დროებით განთავსებისთვის მოეწყობა დახურული სათავსოები. სახიფათო ნარჩენების გატანას და შემდგომ მართვას უზრუნველყოფს აღნიშნული სახის ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაცია. გზმ-ის ანგარიშს თან ახლავს ნარჩენების

მართვის გეგმა, სადაც აღწერილია პროექტის განხორციელების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობები, რაოდენობები და მართვის საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საველე სამუშაოებისა და საფონდო მასალების კვლევის შედეგების მიხედვით, პროექტის გავლენის ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის და არქეოლოგიური ძეგლების არსებობა არ გამოვლენილა. მიწის სამუშაოების შესრულების დროს არქეოლოგიური ძეგლების გამოვლენის შემთხვევაში მოხდება კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, წარმოდგენილი გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია განთავსდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერიის ვებგვერდებზე, ასევე ოზურგეთის და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციული ერთეულების შენობების საინფორმაციო დაფებზე და საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ, ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე. გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვები გაიმართა 2022 წლის 10 თებერვალს ჩოხატაურის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციული ერთეულის შენობებში და 11 თებერვალს ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში, სოფ. მთისპირის და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ჩხაკოურას ადმინისტრაციული ერთეულის შენობებში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის, შპს „გამა კონსალტინგის“, არასამთავრობო ორგანიზაციების, მედიის, პრესის და ბიზნესის სექტორის წარმომადგენლები, ადგილობრივი მოსახლეობა და დაინტერესებული საზოგადოება. განხილვებზე დამსწრე საზოგადოების დიდმა ნაწილმა მხარდაჭერა გამოუცხადა პროექტს. აღინიშნა, რომ კომპანიის მიერ, ერთი წლის განმავლობაში ჩატარდა მნიშვნელოვანი საუშაოები, არსებული მოსაზრებების მოსმენის და გაზიარების კუთხით. აღინიშნა, რომ კვლევები, რომელიც კომპანიამ განახორციელა საერთაშორისო დონის ექსპერტების ჩართულობით, ასევე პროექტის ტექნიკური პარამეტრების ცვლილება, მნიშვნელოვანი იყო ადგილობრივებისთვის პროექტის მიმართ მხარდაჭერის თვალსაზრისით. საჯარო განხილვაზე დამსწრე პირებმა მხარი დაუჭირეს დაგეგმილ საქმიანობას და აღნიშნეს, რომ კომპანიამ უზრუნველყო მოსახლეობამდე ინფორმაციის სრულყოფილად მიწოდება და განახორციელა სოციალური პროექტები, შექმნა გარემოსდაცვით და სოციალურ საკითხებზე მომუშავე მრჩეველთა საბჭო, სადაც წარმოდგენილია ჩოხატაურისა და ოზურგეთის მოსახლეობა. დამსწრე საზოგადოების განმარტებით, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მიერ როგორც გარემოსდაცვითი, ასევე სოციალური კუთხით გაწეულმა სამუშაოებმა, განაპირობა დაგეგმილი საქმიანობისადმი ადგილობრივი მოსახლეობის მხარდაჭერა. 2022 წლის 10 თებერვალს, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გამართულ საჯარო განხილვაზე გარემოსდაცვითი სათემო ორგანიზაცია „ეკოს“ წარმომადგენელმა გამოთქვა შენიშვნები/მოსაზრებები, რომელიც ეხებოდა: გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ფარგლებში ჩატარებული ჰიდროლოგიური კვლევების შეფასების ნორმებს და სტანდარტებს, ეკოლოგიური ხარჯის გამოთვლის მეთოდოლოგიას, წყლის საკმარისობის საკითხებს, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების საკითხებს და შემარბილებელ

ღონისძიებებს, ვიზუალურ-ლანდშაფტურ ზემოქმედებას კურორტ ბახმაროზე, ხარჯ-სარგებლიანობის დეტალურ კვლევას და რიცხოვრივად გამოსახვას. ამავე განხილვის დროს საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ოზურგეთის ოფისის წარმომადგენლმა დააფიქსირა მოსაზრებები ბიომრავალფეროვნების კვლევებთან დაკავშირებით. საჯარო განხილვაზე გამოთქმულ საკითხებთან დაკავშირებით, შესაბამისი განმარტებები გააკეთეს სამინისტროს, საკონსულტაციო და საქმიანობის განმახორციელებელი კომპანიის წარმომადგენლებმა. საჯარო განხილვაზე დასმული საკითხები/შენიშვნები და გაცემული პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვების ოქმებში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაგეგმილი საქმიანობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშთან დაკავშირებით, 2022 წლის 24 თებერვალს წარმოდგენილ იქნა ა(ა)იპ გარემოსდაცვითი სათემო ორგანიზაცია „ეკოს“, ა(ა)იპ გურიის სამოქალაქო ცენტრისა და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ოზურგეთის ოფისის მოსაზრებები/შენიშვნები, რომლებიც ეხებოდა ჰესის ეკოლოგიურ ხარჯს, ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზს, გურიის გეგმარებით ეროვნულ პარკზე შესაძლო ზემოქმედებების საკითხებს და ვიზუალურ-ლანდშაფტურ ზემოქმედებას. აღნიშნული შენიშვნები/მოსაზრებები, სხვა დასაზუსტებელ საკითხებთან ერთად გაეგზავნა შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ს (წერილი N 2627/01). აღნიშნულთან დაკავშირებით, 2022 წლის 29 აპრილს შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მიერ წარმოდგენილ იქნა დამატებითი/დაზუსტებული ინფორმაცია (განცხადება N10717).

გზშ-ის ანგარიშს თან ახლავს საქმიანობის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, გარემოს კომპონენტებზე ზემოქმედების კვლევები და შეფასება, კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება, მაკრო და მიკროკლიმატის ანგარიში და ზემოქმედების შეფასება, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შეფასება და ბიომრავალფეროვნების მართვის გეგმა, გეოფიზიკური და გეოლოგიური კვლევები, სეისმური საშიშროების შეფასება, გარემოზე მოსალოდნელი ნეგატიური ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

აღნიშნული გზშ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლის და ამავე კოდექსის I დანართის 22-ე პუნქტისა და II დანართის 3.4 ქვეპუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ჩოხატაურის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებში, შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მდ. ბახვისწყალზე, 10.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე „ბახვი 1 ჰესის“ და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე;

2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა საქმიანობა განახორციელოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, მათ შორის გზმ-ის ანგარიშსა და დამატებით წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში მოცემული ინფორმაციის, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილების და თავიდან აცილების ქმედებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
4. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად;
5. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება, ხოლო ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული ვალდებულებებისა და მოთხოვნების და სამინისტროსთან შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
6. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე, ნებისმიერი ქმედება განახორციელოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს აღნიშნული საკითხის ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმება;
7. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში, ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტების განლაგების არეალში, არანაკლებ წელიწადში ორჯერ განახორციელოს საშიში გეოლოგიური პროცესების მონიტორინგი და მიღებული შედეგების სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
8. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა საპროექტო სამუშაოების დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო ბანაკ(ებ)ის დეტალური პროექტ(ებ)ის შემუშავება და სააგენტოში shp ფაილებთან ერთად შესათანხმებლად წარმოდგენა, ხოლო ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროებისა და ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობების მოწყობის, ასევე ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალაღების ან/და წყალჩაშვების შემთხვევაში უზრუნველყოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების დაცვა;
9. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ფარგლებში, უზრუნველყოს ჩატარებული კვლევების, მშენებლობის, ექსპლუატაციის და შემარბილებელი ღონისძიების გატარების დროს იმ სტანდარტების გამოყენება, რაც ითვალისწინებს ფლორისა და ფაუნის სახეობების უსაფრთხოებას დაცული ტერიტორიებისა და ბიომრავალფეროვნების

მნიშვნელოვანი არეალის ფარგლებში. ასევე, ჰესის მშენებლობა და ექსპლუატაცია განახორციელოს იმგვარად, რომ ხელი არ შეეშალოს აღნიშნულ ტერიტორიაზე დაგეგმილი გურიის ეროვნული პარკის დაარსებას;

10. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციაში გაშვებამდე, სააგენტოსთან შეთანხმებით, უზრუნველყოს ავტომატური ხარჯშომების მოწყობა. ექსპლუატაციის ეტაპზე მუდმივად უზრუნველყოს წყლის ხარჯების მონიტორინგი და შედეგების ყოველკვარტალურად სააგენტოში წარმოდგენა. განხორციელებული მონიტორინგის საფუძველზე, თუ დაფიქსირდება წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე უარყოფითი ზემოქმედება, ჰესის ოპერირება განახორციელოს სააგენტოს მიერ დადგენილი, გაზრდილი ეკოლოგიური ხარჯის შესაბამისად;
11. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობის დაწყებამდე სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოადგინოს ბიომრავალფეროვნების საკომპენსაციო ღონისძიებების პაკეტი, სადაც დეტალურად იქნება ასახული:
 - თითოეული საკომპენსაციო ღონისძიების ეფექტურობა და დასაბუთება (მათ შორის ყოველწლიურად 8000 ნაკადულის კალმახის ლიფსიტით მდ. ბახვისწყლის დათევზიანების მიზანშეწონილობასთან და მის საკმარისობასთან დაკავშირებით).
 - სალამანდრასთვის ხელოვნურად შექმნილი ტბორების მოწყობისთვის კონკრეტული ადგილები; რა პერიოდის განმავლობაში იგეგმება ქვეწარმავლებისთვის ღობის ფუნქციონირება და ა.შ.
 - ჰაბიტატის აღდგენის მიზნით დაგეგმილ 20 ჰა ფართობზე ტყის გაშენების დეტალური გეგმა-გრაფიკი, მათ შორის, საჭიროა დეტალურად შეფასდეს დაგეგმილი ქმედების ეფექტურობა, ჰაბიტატების აღდგენის საკითხების გათვალისწინებით, ასევე საჭიროების შემთხვევაში სხვა ქმედებები;
12. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობის დაწყებამდე, სამშენებლო ბანაკ(ებ)ის ელექტრომომარაგების მიზნით, ეგხ-ის მოწყობის შემთხვევაში, უზრუნველყოს ელექტროგადამცემი ხაზის პროექტის სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა, სადაც ასევე გათვალისწინებული იქნება, ეგხ-ის მშენებლობით გამოწვეული ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია (შემარბილებელი ღონისძიებებით), განსაკუთრებით ორნითოფაუნაზე ზემოქმედების კუთხით. საქმიანობა განახორციელოს სააგენტოსთან შეთანხმებული დოკუმენტის შესაბამისად;
13. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობის დაწყებამდე, მონიტორინგის ფარგლებში, უზრუნველყოს დამატებითი წინასამშენებლო კვლევის ჩატარება წყლის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის, განსაკუთრებით იქთიოფაუნის რაოდენობრივი მონაცემების განსაზღვრის მიზნით, (გზშ-ის ანგარიშში აღნიშნულ 6 ლოკაციაზე), ასევე დამატებით იქნეს შერჩეული სხვა ლოკაციები (სულ მცირე 3), რის შედეგადაც შესაძლებელი იქნება მდინარეში არსებული იქთიოფაუნის მდგომარეობის შესახებ უფრო სრულყოფილი მონაცემების მიღება. ამასთან, აღნიშნული ინფორმაცია გამოყენებული უნდა იქნეს შემდგომი მონიტორინგისთვის, მათ შორის წყლის ე.წ ეკოლოგიური ხარჯის საკმარისობის შესაფასებლად, დათევზიანებისთვის და სხვა საკომპენსაციო ღონისძიებების

შერჩევისა და განხორციელებისთვის. აღნიშნული კვლევის შედეგები, დამატებითი საკომპენსაციო და/ან შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრის თაობაზე, სათანადო რეკომენდაციებთან და დასკვნებთან ერთად (მათ შორის კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებით) მშენებლობის დაწყებამდე, შესათანხმებლად წარმოდგენილი იქნეს სააგენტოში;

14. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 1 თვის ვადაში დოკუმენტში მითითებული კვლევების საფუძველზე, უზრუნველყოს განახლებული მონიტორინგის გეგმის შემუშავება და სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა, სადაც ასახული იქნება ბიომრავალფეროვნების ყველა სენსიტიურ საკითხებზე დაკვირვება, მათ შორის თევზამრიდზე და მის ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი, ასევე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის დამატებით უნდა განისაზღვროს გურიის გეგმარებით დაცულ ტერიტორიაზე ზემოქმედების საკითხები;
15. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა ნაპირსამაგრი ნაგებობის საჭიროების შემთხვევაში, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავება და სააგენტოში კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარმოდგენა;
16. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა მშენებლობის დაწყებამდე საკურორტო ზონაზე (მათ შორის ე.წ. მზის ჩასვლის გორა) ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედების შემცირების მიზნით, უზრუნველყოს დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებების შემუშავება და სააგენტოსთან შესათანხმებლად წარმოდგენა;
17. შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-მა სამშენებლო სამუშაოების დაწყებისა და ექსპლუატაციაში შესვლის შესახებ, დაუყოვნებლივ აცნობოს სააგენტოს;
18. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განახორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
19. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ს;
20. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „სი-სი-ი-ეიჩ ჰაიდრო VI“-ის მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
21. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასევე ჩოხატაურისა და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტების აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფებზე;
22. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ, N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

თამარ ფიცხელაური

თ. ფიცხელაური

სააგენტოს უფროსი

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო